

بـردى سـ بوورى ... حـيدـر ءـ بدولــ حمان

كـ دـچيتـ نـو هـى پـيمانگـى هونـرـ جوانـكانـى هـولـر بـ بينينى
نمايشـى (بـردى سـ بوورى) لـ نووسينى دلشاد حوسـن و دـرهـنـانى
(بارزان محـمـد) لـ چوارچيوـى چوارـم فيستيفـاـى شانـى هـولـر، لـ
بـر جـنـجـاـى هـى بـچووكـكـ و دانـيشتـى هـندـ لـ بينـران لـ سـر
زـوى، خـمـى ئـو و تـ چـن شوـنـكـ بـ خـت بدـزيتـو و بـ دانـيشتـن، كـ
رووناكـيش دـكوژرـتـو و نمايشـ دـست پـ دـكات، لـ گـا دـنگـى
هـر يـكى هـورامـى ناديار فـزا يـكى رـش دـبينى، كـ هـر چوار دـورى
شانـى تـنيو و، ئـو فـزا رـش تـواو لـ گـا رـنگـى جلو بـرگـى رـشى
ئـو ژنـها و كوفـ كـ ژيانـكى نا ئارامـى پـ لـ نيگـرانى و بـد بـختـى
لـ گـا پـياوـكـدا بـ سـر بردو و كـ ئـو و تا ئـمـمـكـ قـدـر وـاى بـ
هـناو، وـكـ مردوو يـكى رـح لـ بـر لـ سـر چوارپـا يـكى سـپـى خـوتـن
بـ هـش بـكـوت و بـ هـى موغـزيـكـ كـ لـ تـنيشت چوارپـا يـكـيـو
دانـراو هـناسـ بدات ..

ئـو ژنـ بـد بـختـ بـ كـفو كـكـكى ئاگرين و بـ جـستـو ئـما يـكى
سرنج راكـش، بـ فرمـسـكـ و گريانـكى بـ كو و هـناسـ يـكى سارد،
سـر بـوردـى تاـى رابووردو و خـى لـ گـا ئـو پـياو دـ رـقـ بـ ئـمـمـ
دـگـگـتـو و كـ ئـو بـ بـردى سـ بوورى ناوى دـنـ، ئـمـش لـ نـو
ئـمـسـفـيرى سـحـرى نمايشـكـ، بـدـنگـى دامان دـگر و كـپ وخامـشـيـكـ
سـراپـاى هـى كـ داگـير دـكات ، ئـيدى ناچارى ئـو و دـبين
، هـناسـ كانـمان قوت دـينـو، بـ ئـو و چاوـكانـمان تـر كـين و گو
بيستى دـيالـگـ كارـيگـرـكانـى بين ..

كاراكتـرى يـكـم .. ژنـكـ

هـر لـ رـژانى كـچينـيـو و لـجـورو ستـمـم گـورـكانـى باوكـكى قومار
بازى كـو دـناـنـ، باوكـكـ كـ هـموو ژيانى برىتى دـبـت لـ شـشـ
كـو ، شـتـكـيش بـ لـاى ئـو باوكـكـ كـلـلـ رـقـ لـ كـو بازى بـهادار تر
نـيـ، بـيـ بـلايـو ئاسايـيـ لـ گرـو و كـى شـشـ كـودا كـچـكى خـى
بدـنـنى ئـو و تـ ئـو كاراكتـرـ ژنـ دـگـگـتـو و دـبـت :

خوشكـ گـورـكـمـى لـ برى پارـ دانا و دـراندى خوشكـكـم ناچار بوو
بـبـتـ ژنى پـياوـكى چـل ساـان، منيشـزـر ترسام لـو و بـمـ قوربانى
گرـو و كانـى باوكـم ...

بەلەم دواتر ديسان وا ھەلەكەتتەو كە چارەنووسی لێ چارەنووسی خوشك گەورەكەى باشتەر نەبەت، نسیب بە پیاوێكى كەللە رەقترو دە رەقتەر لێ باوكی بوو، ئەو كات تەمەنى حەقدە ساڵان بوو، كاتە دایكى پیاوێكى ھاتەتە خواربینى، كە ئەو كات خواریارەكەى پەشمەرگە بوو، دەتەت : من ئەو كات شانازیم بەو دەكرد كە دەزگیرانەكەم قارمانەك بەت ..

راستە ئەو كەسەكى شەشگەر بوو، بەلەم ھیچ مافەكى مرەیی بە ژنەكە نەداو و گوێ ی لێ ژنەداماوێكى ئەنەگرتوو، بەیە ژنەكە دەیەوتە خەمە خەفەكراوێكانى دەى ھەلەكەتتەو ئەگەر لێ سەر مەرگیش بیت ، گوێ ی لێ بەت یان نا .. پەى بەت : تە ھیچە لێ مە ژانى ژن و مەر دایەتى نەدەزانى، دەتەت یادت كە شەوانە دواى سەرچەكردن بەشەوێكە جەت دەهیشتم . پوورم ناھەق نەبوو دەیگوت ئەوانە سەرچەیی نازانن بەس بە حەنگ باشن ...

ئینجا گەلەییە پە لێ سەزدارییەكانى خەى لێ دەكات :

تەھەرگیز ئەگات نە دەدا باوەشت پیا بەكەم من ھەرگیز تەم ماچ نەكردو (ماچى ئەكا) یەكەم جار كە ویستم ماچت بەكەم خەت دورخستەو .

ئیدی ئەو قەدەر و رەژە ھاتە پەشەو ئەو پیاو لێ خە بایە لێ شەدا بریندار بەت و بە بە ھەشى لێ جەدا بەكەوت، كەس بە سەریو نەبەت تەنیا ئەو ژنە ستەم لێكراو بە وەفایە نەبەت كە وەئەى ھەموو دە رەقیەكانى ناتوانەت بە جەى بەت، ئەو تە باسى ئەو تەنیا یەى خەى و بە وەفایە براكانى بە مەرد بە ھەشەكەى دەكات و دەتەت :

براكانت ھەمیشە تەمەنەى ئەو یان دەكرد لێگەم بەخەون، ئەوان بە دزیو لێمنیان دەوانی ..

تەنانەت گەلەیی لێ دایكەكەشى دەكات : ئەى دایكت لێكو یە كە ھەمیشە خەى دەكردە قوربانى تە مویەكى تە ..

وەئەى ھەموو ئەو رەژە سەختانە، بەلەم ئەو ژنە خەگر، ھەرگیز دەست بەردارى مەردەكەى نابەت و ناتوانەت بە جەى بەت، بەو لاشە مردوو دەیەوتە قەرەبووى رابوووردو بەكانەو ، بە ئارەزووى خەى قسەى لێ گەلە پیاوێكى بەكاو دەست لێ جەستەى بەداو ماچى بەكات ..

دەتەت : تەنیا سە ھەفتە یە ھەمووشتەكت بەباس ئەكەم . ئەتوانم دەستە لێبەدەم جارەن جارەن تەھەرگیز ئەگات نە دەدا باوەشت پیا بەكەم .. (دەست بە پیاوێكە دادەنە و ماچى دەكات ھەوێ سەر جەكردن دەدات لێگەى دا

حوسان پټر پټ بدین، ټو رنګ زړ ل ګرځت کانی نه بوونی د قی
شان یی کټم کټینو .

دووهم فاکتري سرکوتن ل ټمايشدا ټما راز کانی بټر ټست بوونی
ټکست، ل ټرووی هټ موشیانو ټکټر . . لټوانی دټسټاتی ټو
ټر ټست بوونیان هټ چ ل ټرووی ټست و چ ل ټرووی ټداو بوټری
دا، بټ هټ ټټار دنی هټردو ټکټر (شیلان عټ بدوټا و ټر ټان
ټاراس) بټ ټمايش کردنی رټټ سر ټکیټکان، ټکست کټان بټ ټاستکی
سرکوتووان ټ بټر ټست کردو و زړک ل ټماfi ټکست کټان داو .

توخمی سټیم: دټرهټنر دټسټاتی ټوټی هټټ هټردو توخمی یټکټم
و دووټم بټ ټکست و ټکټر ټوټ بټات ټو چوارچیوټی
سین ټرافیا یټکی ټکنیکی کاریګر بټ رټساندنی ټتمټسفیری ټمايش
بټ موزیک و رووناکی و دیکټرو ټما راز کانی دیکټی ټمايش .

دټرهټنر ټکست کټی بټ شوټیټ بټر ټست کردو، کټ جګ ل
نووسټر ټویش بټچوونی ټایټی ټی ټی هټټ، بټ ټایټ ل ټرووی
چارټسر کردنی درامی کټتایی دیمټنټ، ل ټکست کټدا بټ شوټرینی
مردوټ کټ ټمايش کټتایی دټت ، بټټام دټرهټنر دیمټنټکی دیکټی زټد
کردو، بټوټی پیاوټ مردوټ کټ ل ټټکا زیندو دټټوټ و دټست
دټات هټوکی ژنټک و وټټای ټو هټموو ټشوټیستی و دټسټی و
قوربانی دانټ دټخنکټنټ، بټ ټوټی بټټت پیاوټ وټفایوټ ل ټموو
ټټټکا چټند ټوټندی ژن وټفادارو دټسټز بټت ، ټوټ ل ټاکامدا
دټست ل ټجټزر بټ دان و کوشتنی ټافرټ هټټناګر، هټر ټو
دټندټیټدټمټنټوټ کټ بټ ټازاری ژن خوټقاو . .

بټټام ټو دیمټنټ ټوټګر ل ټرووی فټلسټفیشوټ خوټندنټوټی جټراو
جټریشی بټ بکرټ، بټټام ل ټرووی هونټرییوټ دټټټ دیمټنټکی نا
مټعقول و ناواز کټ ل ټګټ ستایی ټمايش کټ نټګونج، وټټای ټوټی
ریتمی ټمايش ل ټدوا دیمټندا کوشت و زړ ل ټها جوانټ کانی ل
بار برد.

دټرهټنان :

لټم ټمايشدا دټرهټنر بټارزان محټمټد . . ټی ل ټفټرم
ټقلیدیټکان بټ دوور ګرتوو و ټمايش کټی کردوټ بټ چټند
ټبلټیټک، کټ هټر یټک ل ټو ټابلټیان ټچټندین دټللاتی جوان بټټخن، بټ
ټایټ ل ټرووی ټستییوټ ، بټ بټردټوامی بینر ټینوو بکات بټ
بینین و ریتمی ټمايش ل ټاستکی ټوتټدا رابګر کټ بوار بټ بینر
بټ جټ نټهټټ هټناسټش بدات .

ئۇ و لى ھەموو ئۇ و نمايشانى لى شاركانى سىلمانى و دەك و ھەولەرى
پەشكەشى كىردوون لى رووى فەرمەو لى گەئەنكارىيەكى بەردەوام دایە
و فەرمەكى چەسپاوى نى، ئەمەش نىشانى بە زىندوو راگرتنى نمايش و
گەئەن ان بە دواى فەرمەكى جوانتر لى وى تر . . بەئەم رەنگە ئۇ و
گەئەنكارىيانە جىاوازى لى ئاستى ھونەرىدا دروست بىكەن، ھەر بە
نموونە ئۇ و فەرمە لى سىلمانى و دەك نىشان دران، زەر لى و فەرمە
جوانتر بوو كە لى ھەولەرى نمايش كراو زەر لى سىنەگرافىا جوانەكان
لى ھەولەرى لى دەست دران، بە تەيىت لى رووى دىكەرەو، ئۇ و
پەيكەرى سىنگە لى كە تەواوى فەزەى نمايشەكە لى داگیر دەكردو ھەموو
رووداۋەكان لى ناو ئۇ و سىنگە بەئەو دەچوون، لى ھەولەرى وەك ئۇ و
وابوو بوونى نەبەت، بە لى پارچەپەكى ھەر زىندوو لى فەرم و
جەستەى نمايشەكە كە بەو و ئەمەى نمايشەكە كە پەيكەرى سىنگەكە
بوو لى دەست دەچوو . . بەرپەرسىارى گەورەش دەرهەنەرە كە رازى بوو،
نمايشەكە لى بەم كەم و كوۋەشەو نمايش بەرەت . .
نەك ھەر تەنھا دىكەر بىگەر رووناكەش بە ھەمان شەو زەر لى دىمەنە
جوانەكانى وەك خەى بەرجەستە نەكرد، بە ھەى جىاوازى ھەو و گەرتى
خە ئامادە كەرنەو .

موزىك

بە گەشتى لى و نمايشەى ئەمە لى ھەولەرى بىنەمان ھەستمان بەو كەرد،
دەرهەنەرە ئۇ وەندەى پەشتى بە ئەكتەر بەستوو ئۇ وەندە بايەخى بە
فەرم و تەكنىكى شەنەى نەداۋە، بەئەم ئەلتەرنەتەفە دىكە لى بە
وروژاندەى بىنەر داناۋە، لى وانەش ئۇ و موزىك ئەنەى لى لای چەپەى
شەنە (ئەركەن ەبدولقادر) بە فەرمەكى زىندوو، خەى و ئەمەرىكى رىتم
دانەشتوو كە لى دروست كەرنەى خەپەتى و لى پارچە چەك دایەنەو
ھەموو جەرە رىتمەكى پە لى دەدرەت، لى سەرەتاۋە تەكەتەى نمايش
ئۇ و رىتمە لى گەئە نمايش دا دەۋات، لى ھەندە دىمەن نەبەت كە
موزىك ئەنەى دەف بەكەردەنە، لى گەئە سەمەى ئەكتەر، بە تەيىت لى دوا
دىمەندە رىتمەى نمايش بە ھەى جەستەى ئەكتەرەو رىتمەى دىمەنەكە بەرەز
دەبەتەو و دەگەتە لوتكە .

بە لى موزىك شەنە بە شەنە ئەكتەر رەئەى سەرەكى بىنەى لى وروژاندەى
بىنەر، ھونەرى ھەر گەورەش لى و دابوو كە بە لىكەمجار ئۇ و ئەمەرى
نەناسراۋە ئۇ و رىتمە نوۋە لى شەنەدا بەكەر دەھەندەرت . .

ۋەراى رىتمە ئۇ و ئەمەرى موزىكىيە (دەف) لى ھەندە دىمەندە، بە
تەيىت لى دىمەنە مەتەمگەپەكى كەتەى دا رەئەكى كارەى ھەبوو بە
بەرجەستە كەرنەى روداۋەكان و وروژاندەى بىنەر، دەشكرا دەرهەنەرە

سوودی زیاتر له د ف بېنډ ، به تایبته له دیم نی س ما ی ژن ک له س ر ج ست ی پیاو ک ، ک چی د ره ښ ر ئ و ښ د دیم نی س ما ک ی کورت کرد و ، بواړی جوانتر کردنی دیم ن و وروژاندنی بین ری ن دا چ ژی زیاتر له س ما ک و و رگر ، ب م ش دیم نی س ما ک ز ر به س ر پ یی ت پ ی .

ئ ځ کت ر :

راسته د ره ښ ر ز رین د ی ک ر ست هون ر یی کانی به ب ر ج ست کردنی نمایش ناماد کردو ، ک ه ر ی ک ل و ان کاریگر ی تایب ته ځ یان ه ی له س ر ئاستی نمایش ، ب م م ک ر کی نمایش لای ئ ځ کت ر ، ک ج گ ی بای ځی س ر کی د ره ښ ر ل و نمایش دا ، چونک ئ ځ کت ر چ قی ت امانی بین ر له س ر شان و نامراز کانی دیک ت و او ک رن .

د ره ښ ر دوو ئ ځ کت ر ی س ر کی (شیلان ع بدو ا و ن رفان ئاراس) ی ه بزار دوو به ب ر ج ست کردنی نمایش و بین ر درک ب و د کات ک ه ردوو ئ ځ کت ر هوشیاران ئ دای ر ا کانی ځ یان د ک ن و ت گ یشتن کی باشیان به کارا کت ر کانی ځ یان ه ی ،

ئ رفان ئاراس . پیاو ک :

ئ رفان ر ی م ر دی ژن ک د بېنډ ، و ک ئ ځ کت ر له نمایش ک دا ر ا ک ی وای له کردوو ک ن ت و انت هیچ ت و انست کی ځ یان نیشان دا ، چونک له س ر تاو تا ک تایی نمایش هیچ ئ کشن کی ئ و ت ی نی ، ئ و ښ د ن ب ت ک جار جار ک له گیان ک شان نزیک د ب ت و ، ه ناس کانی د ب و و ژن ک ی یاری د ی د دا ه ناس کانی به ب گ ت و ، به ئ و ی م رگی ئ و به چاوی ځ ی ن بېنډ ، ب م د ره ښ ر له دیم نی ک تاییدا غ در ی له ئ رفان کردوو ، کات زیندووی د کات و و ژن ک ی د ځنک ښ ، بواړی ئ و ه بو دیم ن ک ت ر تر بکات و رق و قین و د ندای ته ئ و ز تر نیشان بدات و ځنک اندنی ژن ک ی ترسناکتر نیشان دابو وای ، به ئ و ی ئ م و ک بین ر ه قیق ته د ر قی ئ و کارا کت ر مان به چا و بینبوای ، بواړ کیشمان به ئ رفان ر ځساندای ت و انست کانی ځ یان نیشان بدات .

له ن و ئ ځ کت ر کاندا هاوس نگی نی له ر بینندا ، چونک نمایش ک له ر س ندا د چ ت چوارچیو ی م ن درامو ت نیا ئ ځ کت ر ک ر ی س ر کی ت دا د بېنی ، ب م د ره ښ ر به ه ښ د ل و گ ر ا ن و ان کارا کت ر ی دروست کردوو و ئ ځ کت ر ی لاو کی به دناو ، به ئ و ی ک سای ت کان به و ښ نیشانی بین ر بدات . . به ی شیلان له نمایش ک دا و ک پ ا وانی س ر کی ماو ت و له گ ا پانی نمایش ک دا

پیاوی ئایینی:

کەسایەتی پیاو ئایینی کە کاری رانموونی ژنەکانی پەسپەردراو ، بە ئۆوی دوعا و نزاو تەزیجات کردنو زکرکردنی بە بەرنامە جە بە بکات، بە چارەسەر کردنی مەردەکانی، بوون و نەبوونی ئۆو کاراکتەرە لێ سەر شانە وەک یەک وایوو، رەنگە ئۆگەر نەبوايە باشتەر بوو ، بەنام ئامانج لێ دروست کردنی لای دەرھەندەر دەرختنی ھەند کولتووری دوا کەوتووی کەمەلایەتی بوو، بە تەبەت لای ژنان، ئۆگەرچی ئۆقلیەتی ئۆو ژنە لێوئەندە گەرورتر بوو ، بەنام بە رزگار بوونی مەردەکانی ئامادە ھەموو ھەوڵەکان بوو ئۆگەر بەواشی پە نەبوايە .

شیلان ەبدو

قورسایە ھەر زەری نمایشکە دەکەوتە سەر ئۆستە شیلان ەبدو، بە ھەی وەستانی بەردەوامی لێ سەر شانەو پاراستنی ریتمی نمایش، وەبەختی نواندن وئەدا .

ئۆو لێ زەر دیمەندا وای کرد ھەبەکی گەروری پە لێ بینەر، بەدەنگی بەی بە سەردا بکەش و ھەناسە خەیی بێرەت، بە ئۆوی چەژ لێ نواندنی شیلان بینەر، کە زەر لێ سنوور تەقلیدی کانی شکاند و زەر وەندە جوانی نیشانی بینەر، بە تەبەت لێ دیمەنە سەکسی کەن وئۆو دیمەنە قەچەکانی پیاو لێ ھەش خە چوو کە دەخاتە سەر شانی ، دیمەنی ھەزەاندنی جلی رەشی پیاو مردوو کە ، دیمەنی شەرینی مردوو کە و دیمەنی تەزیج پساندن کە، دیمەنی سەماکان لێ سەر لاشە پیاو کە و چەندین دیمەنی تر ، کە وای کردبوو ریتمی نمایش کە بە بەردەوامی بە زیندووێتی رابگر و لێ کەتاییشدا بگاتە ترپ.

من وای بە دچم نەھەنی ھەر بەرچاوی زا بوونی شیلان بە سەر رۆژەکانی ئۆو بوو، وەک ئۆکتەرەکی ئافەت بە جەستە خەیی بەرگری لێ مافی مری خەیی بکات بەرامبەر بە پیاو کە ژیانە خستە تەقەز و دەیەوت گوتارە بگەینە پیاو بە : ئۆگەر بتانەو ببن بە خاوەنی راستەقینە ئۆوی پەیی دۆن پیاو تە بەرامبەر بە ژن، بە ناو نیشان و نازناوی پیاو تە لاف و گزاف لێ مەدەن و ژن لێ مافی مری یەکانی خەیان داچەنەن، ھەموو خەش و یستییەکی لێ زەوت بکەن و خەپرست بن لێ کردە ژن و مەردایەتی و چەژ وەرگرتن، ھەندەر مەبن بە ئۆو کردانە ئۆو لێ پشت دروست بوونیدان و بە گوناھو تاوان و

خيانہ تکاری لے قہقہ می دہن ، بھوکو وا باشرتہ ئو لہو تہ
بگن، تہا شتہک ئو لہ ژن جودا بکاتہو ئہندام نہرو
مہیکانتانہ، تا ئو کاتہش ئو لہو دہگن . . رہنگہ زمہن تہپہی
بہ، کچی شتہ لہ چمکہکانی ژیانہ ژن و مہردایہ تی تہ نہگن ،
بہام رہنگہ دواتر تہ بگن کہ ئو چہند نابہدو ستہمکارو
خہپرست بوون بہرامبہر بہو رابووردووی تہ پہہ و چہند مانای
جوانیشتان لہ ژیان لہ گہہ ژندا لہ دہست داوہ . .